

مهدی زارع*

خسارت‌های سوانح طبیعی

ایران ما طی تاریخ همواره در معرض مخاطرات و سوانح طبیعی بوده و خسارت‌های گوناگونی دیده و هر سال می‌بیند. طبیعی است که مهم‌ترین خسارت تلفات انسانی و سپس خسارت‌های زیر ساختی و تجهیزات است.

زلزله طی ۹۰ سال منتهی به سال ۱۳۹۸ حدود ۹۱۰۰۰ کشته (سالی حدود ۱۰۰۰ کشته به ZWNJ؛ طور متوسط) و سیل طی ۶۸ سال منتهی به سال ۹۸ حدود ۱۶۰۰۰ کشته (سالی حدود ۲۳۵ کشته) برجا گذاشته است. مساحت مزارع آسیب دیده در سیل ZWNJ؛ های ۶۸ سال اخیر حداقل ۴.۵ میلیون هکتار برآورد می‌ZWNJ؛ شود. خسارت مالی سوانح طبیعی در سال حدود ۳ میلیارد دلار است، که حدود ۱.۴ میلیارد دلار از آن به خسارت ZWNJ؛ های مستقیم از خشکسالی مربوط است.

یک برآورد اخیر ما نشان می‌ZWNJ؛ دهد که در یک زلزله شدید (با بزرگای شش به بالا) که در محیط شهری تهران رخ دهد، میزان خسارت مالی وارده به تهران حدود ۳۳۰ میلیارد دلار خواهد بود. این خسارت برابر با یک ZWNJ؛ سال تولید ناخالص داخلی ایران در سال جاری است. همچنین در صورت وقوع یک سیلاب واریزه ZWNJ؛ ای وسیع در تهران که با زمین ZWNJ؛ لغزشی بزرگ بخشی از شهر را درگیر کند، برآورد می‌ZWNJ؛ شود که حدود ۵۰ میلیارد دلار به شهر تهران خسارت وارد شود.

کشور ما گرفتار سانحه مهم انسانی به نام تصادفات رانندگی است. در ایران طی ۱۰ سال منتهی به سال ۱۳۹۷، حدود سالی ۱۶۰۰۰ نفر در تصادفات رانندگی کشته شده ZWNJ؛ اند و سالانه حدود ۷۵۰ هزار نفر مجروح تصادف به بیمارستان ZWNJ؛ ها منتقل می‌ZWNJ؛ شوند. (عمده این آمار به تصادفات جاده ZWNJ؛ ای مربوط است). خودرو ZWNJ؛ های گروه پراید و پژو ۴۰۵ بیشترین آسیب را در این تصادفات دیده ZWNJ؛ اند، و عامل حدود ۸۰ درصد تصادفات انسانی است.

از این تعداد حدود ۳۵۰ هزار نفر دچار مصدومیت شدید و حدود ۵۰ هزار نفر دچار معلولیت می‌ZWNJ؛ شوند. آمار پلیس راهنمایی و رانندگی نشان می‌ZWNJ؛ دهد که در سال ۹۸ حدود ۲۱ میلیون خودرو در ایران شماره گذاری شده که حدود ۴ میلیون از آنها در شهر تهران هستند. تعداد موتوسیکل ZWNJ؛ هایی که در شهر تهران وجود دارد، ۳ میلیون دستگاه است.

وسعت کل معابر تهران حدود ۳۰۰۰ کیلومتر است به نحوی که تعداد خودروها ۸ برابر ظرفیت معابر است. در کشور آلمان سالانه حدود ۳۶۰۰ نفر جان خود را در تصادفات از دست می‌ZWNJ؛ دهند و ۲۵ هزار نفر مجروح می‌ZWNJ؛ شوند که از این تعداد حدود ۲۵۰۰ نفر دچار معلولیت دائمی می‌ZWNJ؛ شوند. این در حالی است که در آلمان حدود ۱۰۰ میلیون اتومبیل وجود دارد.

جمعیت ایران و آلمان در سال جاری برابر (حدود ۸۳ میلیون نفر) برآورد شده است. بین سال ZWNJ؛ های ۱۳۸۳ تا ۱۳۹۱ حدود ۶۱ درصد تلفات ناشی از تصادفات در جاده ZWNJ؛ های برون ZWNJ؛ شهری اتفاق افتاده است. بیش از ۶۶ درصد رانندگان در تصادفات مناطق برون شهری جان خود را از دست داده ZWNJ؛ اند. گروه سنی ۳۰ تا ۳۹ سال بیشترین میزان متوفیات ناشی از حوادث ترافیکی را تشکیل می‌ZWNJ؛ دهند.

همچنین، بیش از ۷۰ درصد متوفیات حوادث ترافیکی افراد با سطح سواد پایین بوده ZWNJ؛ اند (بی ZWNJ؛ سواد، ابتدایی و راهنمایی). بیشترین میزان کشته ZWNJ؛ شدگان حوادث ترافیکی کشور دارای شغل آزاد بوده ZWNJ؛ اند (۲۸ درصد). همچنین بیش از ۳۹ درصد متوفیات حوادث ترافیکی کشور در این سال ZWNJ؛ ها عابرین پیاده بوده ZWNJ؛ اند. بر همین اساس می‌ZWNJ؛ توان برآورد کرد که کل تلفات تصادفات در جاده ZWNJ؛ های بین شهری و در داخل شهر ZWNJ؛ ها حدود ۲۶۰۰۰ کشته در سال و حدود یک میلیون نفر مصدوم در سال، باشد. ما ایرانی ZWNJ؛ ها یک پنجم آلمانی ZWNJ؛ ها خودرو داریم و حدود ۸ برابر آلمانی ZWNJ؛ ها در سال در تصادفات رانندگی کشته می‌ZWNJ؛ دهیم!

تلفات ناشی از آلودگی هوا در کل کشور در سال هنوز برآورد نشده، ولی برآورد ZWNJ&ZWNJ های اولیه از تلفات آلودگی هوای تهران نشان می‌دهد که در سال حداقل ۱۰ هزار تهرانی مستقیماً در اثر عوارض ناشی از آلودگی هوا فوت می‌کنند.

این آمارها نشان می‌دهد که کشور ما در برابر سوانح طبیعی و انسانی بسیار آسیب‌پذیر است. چنین آسیب‌هایی علاوه به صدمات جبران‌ناپذیر، بخش مهمی از سرمایه‌های انسانی و اقتصادی ما را سالانه از بین می‌برد. بررسی گزارش‌هایی که به آمار فوق انجامیده‌اند، نشان می‌دهد که فقط با ملاحظات پیشگیرانه می‌توان بین ۵ تا ۱۰ برابر از میزان خسارت‌ها و جان‌های جانی و مالی در سوانح طبیعی و انسانی یاد شده در فوق کاست. ضمن اینکه موارد یاد شده در فوق تنها سوانح آسیب‌زنده به کشور ما نیستند.

اگر بر اساس برنامه‌ریزی علمی و اجرای این برنامه‌ها عمل نکنیم، میزان خسارت‌ها با افزایش جمعیت و افزایش تعداد خودروها به تدریج افزایش نیز می‌یابد. واقعیت را نه می‌توان فراموش کرد و نه می‌توان با انعکاس آنها از سر ستیز درآمد، با واقعیت‌ها باید با روش علمی مواجه شویم و به تدریج از ریسک ناشی از سوانح در کشور بکاهیم.

* پژوهشگاه بین‌المللی زلزله‌شناسی

منبه: روزنامه اعتماد